

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ¹

วรรณภา รัตนพล²

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ได้รับประโยชน์จากท้องทะเลและมหาสมุทร ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นแหล่งอาหารในการทำประมง รวมถึงทรัพยากรใต้ท้องทะเล เช่น น้ำมัน แร่ธาตุต่างๆ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากท้องทะเลอย่างมหาศาล ทำให้รัฐต่างๆ ประกาศเขตอำนาจทางทะเลออกไปจากทะเลอาณาเขตของตนจนเกิดเป็นปัญหาและกรณีพิพาทกับรัฐอื่นๆ ซึ่งอยู่ตรงข้าม หรือรัฐซึ่งอยู่ประชิดกัน เพราะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของรัฐชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ทางด้านทรัพยากรประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ที่อาจขัดแย้งกับผลประโยชน์ของเรือต่างชาติที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง

การที่อนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งออกไปในทะเลถึง 200 ไมล์ทะเล และได้กำหนดให้สิทธิและหน้าที่แก่รัฐชายฝั่งในการสำรวจ แสวงประโยชน์ อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (Sovereign Rights) เหนือทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ตลอดทั้งมีเขตอำนาจเหนือกิจกรรมบางอย่างในเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย ดังเช่นที่ระบุไว้ในข้อ 56 แห่งอนุสัญญาของสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 แต่ขณะเดียวกันก็ได้กำหนดให้รัฐอื่นๆ มีเสรีภาพในการเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งเช่นเดียวกับการเดินเรือในทะเลหลวง โดยมีได้จำกัดประเภทของเรือเอาไว้ ทำให้รัฐชายฝั่งย่อมเกรงว่าเรือประมงของรัฐอื่นที่ผ่านเข้ามาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน อาจถือโอกาสทำการประมงไปด้วยในขณะที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยมีได้ขออนุญาตจากรัฐชายฝั่งก่อน หรืออาจกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดต่อกฎหมายของรัฐชายฝั่งที่บัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ในขณะเดียวกันรัฐเจ้าของสัญชาติของเรือประมง ก็ต้องการที่จะให้เรือประมงของตนสามารถผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งโดยสะดวก ปราศจากการขัดขวางหรือควบคุมใดๆ จากรัฐชายฝั่ง

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกลี สิริพิฑูร และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ สันตาสว่าง และ รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์

²นักศึกษานิพนธ์โท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³สุรชาติ สัตตบุษย์, กฎหมายทะเล (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดกึ่งจันทร์การพิมพ์, 2531), หน้า 30.

อีกทั้ง บทบัญญัติในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย ทะเล ค.ศ. 1982 ที่ให้สิทธิของรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ (Geographically Disadvantaged States) ในการเข้าร่วมแสวงประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกิน (Surplus) ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งที่อยู่ในอนุภูมิภาคหรือภูมิภาคเดียวกันได้ แต่การกำหนดหรือคำนวณปริมาณทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกิน (Surplus) เป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากการกำหนดหรือคำนวณปริมาณที่พึงอนุญาตให้จับได้ (Total Allowable Catch: TAC) และขีดความสามารถในการจับทรัพยากรมีชีวิต (Harvesting Capacity) ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง⁴ จึงเป็นปัญหาว่าปริมาณเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นส่วนที่เกินที่จะให้สิทธิรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐอื่น จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า การที่อนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งออกไปในทะเลถึง 200 ไมล์ทะเล และได้ให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (Sovereign Rights) ในการสำรวจ แสวงประโยชน์ อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้นั้นก็เพื่อให้รัฐชายฝั่งมีเขตอำนาจในการคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งรัฐชายฝั่งมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวเหนือทรัพยากรประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน ซึ่งรวมถึงการออกกฎหมายและข้อบังคับเพื่อคุ้มครองทรัพยากรในเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย โดยอ้างอิงจากแนวความคิดของการใช้เขตอำนาจรัฐเหนือเขตทางทะเลโดยการอ้างสิทธิการครอบครองส่วนต่างๆ และการแสวงหาประโยชน์จากทะเล และแนวความคิดเสรีภาพแห่งท้องทะเล ซึ่งเป็นที่ยอมรับเป็นการทั่วไปว่ามีความสำคัญต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของมวลมนุษยชาติ โดยเฉพาะการใช้สิทธิเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ในทางปฏิบัติแล้วไม่อาจมีเสรีภาพเทียบเท่ากับเสรีภาพในการเดินเรือในทะเลหลวง เพราะการเดินเรือของรัฐอื่น ๆ จะต้องสอดคล้องกับการใช้สิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติของรัฐชายฝั่ง⁵ ซึ่งหากรัฐชายฝั่งนำหลักการใช้สิทธิผ่านโดยสุจริตมาใช้บังคับในมาตรการปฏิบัติต่อเรือที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนเสมือนเรือนั้นผ่านน่านน้ำอาณาเขตของตน

⁴ ยิวริฐา จันทรทิพย์, “สิทธิของรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ตามอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), หน้า 61-63.

⁵ จุมพต สายสุนทร, คำอธิบายกฎหมายทะเลว่าด้วยอาณาเขตทางทะเล, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, 2536), หน้า 81.

⁶ สมชัย ศิริสมบุรณ์เวช, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555), หน้า 2.

⁷ อรุณ ภาณุพงศ์, “การกำหนดเขตทางทะเลและผลกระทบต่อการทำประมง,” วารสารวันพี 30, (สิงหาคม 2530): 21.

ก็อาจทำให้มีผลกระทบต่อเสรีภาพในการเดินเรือของรัฐอื่น ๆ ได้ อีกทั้งแนวคิดเกี่ยวกับรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ ที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย ทะเล ค.ศ. 1982 ได้ให้สิทธิรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ (Geographically Disadvantaged States) ในการเข้าร่วมแสวงประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกิน (Surplus) ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งที่อยู่ในอนุภูมิภาคหรือภูมิภาคเดียวกันได้ แต่การจะพิจารณาว่ารัฐใดมีลักษณะเป็น “รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์” ที่จะมีสิทธิเข้าร่วมแสวงประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกิน ตามที่อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดไว้นั้น ก็จะต้องพิจารณาถึง “การพึ่งพาทางโภชนาการ” (Nutritional Dependence) ของรัฐนั้น ประกอบกับการพิจารณาในกรณีที่เศรษฐกิจของรัฐชายฝั่งต้องพึ่งพาการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนเป็นอย่างยิ่ง (Over Whelming) อีกด้วย⁸

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเขตอำนาจของรัฐชายฝั่งในการออกกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีอำนาจที่จะสำรวจและแสวงประโยชน์การอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน ซึ่งรวมถึง ทรัพยากรประมงด้วย และกำหนดให้รัฐชายฝั่งมีเขตอำนาจในการคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งรัฐชายฝั่งมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวเหนือทรัพยากรประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน รวมถึงการออกกฎหมายและข้อบังคับเพื่อคุ้มครองทรัพยากรในเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย แต่อนุสัญญาเพียงแต่ให้สิทธิรัฐชายฝั่งอาจใช้มาตรการต่าง ๆ รวมทั้งการขึ้นเรือ การตรวจค้น จับกุม และดำเนินคดีเท่าที่จำเป็น เพื่อประกันการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ตนได้ออกไว้ตามอนุสัญญาเท่านั้น บทบัญญัติดังกล่าว ก็มีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงอำนาจของรัฐชายฝั่ง ในการออกกฎหมายและข้อบังคับเพื่อควบคุมเรือประมงต่างชาติที่เดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน และการกำหนดบทบัญญัติที่ไม่ชัดเจนเช่นนี้ อาจทำให้รัฐชายฝั่งเกรงว่าเรือประมงต่างชาติที่ผ่านเข้ามาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนจะถือโอกาสลักลอบทำการประมงโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือกระทำการอื่นใดที่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับการทำประมงของตน ในขณะที่เรือประมงต่างชาติที่เดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐอื่น ก็ได้รับการรับรองจากอนุสัญญาให้มีเสรีภาพในการเดินเรือ โดยมีเงื่อนไขว่า การใช้เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องแห่งอนุสัญญานี้ ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของรัฐชายฝั่งในการดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับภายในของตน

⁸ วิทยฐานะ จันทรทิพย์, เรื่องเดิม, หน้า 9.

ดังนั้น การออกกฎหมายของรัฐชายฝั่งดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับอนุสัญญาที่ให้รัฐอื่น ๆ มีเสรีภาพในการเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง เช่นเดียวกับการเดินเรือในทะเลหลวง ซึ่งรัฐชายฝั่งต้องใช้มาตรการเท่าที่จำเป็น เช่น มาตรการที่รัฐชายฝั่งกำหนดเส้นทางเดินเรือ (Sea Lanes) สำหรับเรือประมงต่างชาติที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน เพื่อปกป้องทรัพยากรธรรมชาติเพียงเท่าที่จำเป็นไม่ขัดต่อเสรีภาพในการเดินเรือของรัฐอื่น ๆ มาตรการที่รัฐชายฝั่งกำหนดให้เรือประมงที่จะผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะแจ้งให้ทราบถึงการผ่านโดยทั่วไป โดยไม่ใช่เป็นการขออนุญาตผ่าน และมาตรการที่รัฐชายฝั่งกำหนดให้เรือประมงที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะจัดเก็บเครื่องมือทำการประมงในขณะที่เดินเรือผ่าน โดยไม่ได้เข้าไปยึดอุปกรณ์เหล่านั้น

ประเด็นปัญหาที่สอง สิทธิในการเดินเรือของรัฐอื่นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เมื่อพิจารณาจากข้อบทในอนุสัญญา ไม่ได้กำหนดประเภทของเรือที่มีสิทธิเดินเรือผ่านเข้าไปในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐอื่นไว้ ทำให้อาจมีเรือประมงที่เดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งทำการลักลอบจับปลาโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นเหตุให้รัฐชายฝั่งยกข้ออ้างนี้ กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการเดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนที่ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญา ซึ่งมาตรการที่รัฐชายฝั่งได้ถือปฏิบัติในการออกกฎหมายและข้อบังคับที่ถือว่าขัดกับหลักการใช้เสรีภาพในการเดินเรือมากที่สุด คือ มาตรการการปฏิบัติต่อเรือที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะเสมือนเรือนั้นผ่านน่านน้ำอาณาเขตโดยใช้สิทธิผ่านโดยสุจริต (Innocent Passage)⁹ ทำให้มีผลกระทบต่อการเดินเรือของรัฐอื่น ๆ ที่จะต้องเดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งออกไปทำประมงในทะเลหลวง เช่น ประเทศไทย ที่มีภูมิศาสตร์ทางทะเลถูกปิดล้อมโดยรัฐเพื่อนบ้าน เป็นต้น

ดังนั้น การใช้สิทธิเดินเรือของรัฐอื่น ๆ จะต้องไม่ละเมิด หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดต่อกฎหมายของรัฐชายฝั่งที่บัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ แต่หากรัฐชายฝั่งบังคับใช้กฎหมายของตนในมาตรการปฏิบัติต่อเรือที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะเสมือนเรือนั้นผ่านน่านน้ำอาณาเขต โดยใช้สิทธิผ่านโดยสุจริต¹⁰ (Innocent Passage) ให้รัฐอื่น ๆ ที่เดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐชายฝั่งที่ออกบังคับใช้กับทะเลอาณาเขตของตน เช่น ประเทศมาเลเซีย ซึ่งใช้มาตรการที่เข้มงวดหรือรุนแรงต่อเรือที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะ อันเป็นการขัดต่อสิทธิการเดินเรือตามทีอนุสัญญากำหนดไว้ รัฐอื่น ๆ ที่เดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งก็ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม

⁹ จุมพต สายสุนทร, “การใช้สิทธิอธิปไตยของรัฐชายฝั่งเพื่อจำกัดเสรีภาพในการเดินเรือประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ : ข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายของมาเลเซียและอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ปี ค.ศ. 1982.” วารสารนิติศาสตร์ 19, (มีนาคม 2532) : 169.

¹⁰ มัลลิกา พินิจจันทร์, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2559), หน้า 37.

ประเด็นปัญหาที่สาม สิทธิของรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ในการเข้าร่วมทำประมงส่วนที่เกินในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง แต่การกำหนดหรือคำนวณปริมาณทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกิน เป็นการกำหนดหรือคำนวณปริมาณที่พึ่งอนุญาตให้จับได้ และขีดความสามารถในการจับทรัพยากรมีชีวิต ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง จึงทำให้ส่งผลต่อการกำหนดหรือคำนวณปริมาณทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกินตามอนุสัญญา ทำให้ในทางปฏิบัติจะทำให้รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถใช้สิทธิในการเข้าร่วมแสวงประโยชน์จากทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกินในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งได้ อย่างไรก็ตาม การที่รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์จะใช้สิทธิดังกล่าวได้ จะต้องผ่านกระบวนการเจรจามาก่อน และถ้าหากเจรจาไม่สำเร็จ หรือรัฐชายฝั่งไม่ยินยอมให้รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์เข้ามาทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ก็ไม่อาจที่จะบังคับให้รัฐชายฝั่งยินยอมได้ ประกอบกับการระงับข้อพิพาทก็ไม่อาจจะยุติได้ ด้วยกระบวนการทางศาล¹¹

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจของรัฐอื่น ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

1. ในการออกกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ซึ่งเป็นเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ข้อ 73 วรรคหนึ่ง ควรกำหนดมาตรการที่จำเป็นไว้อย่างชัดเจนเพื่อควบคุมเรือประมงต่างชาติที่เดินเรือผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน โดยมาตรการดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อสิทธิการเดินเรือของรัฐอื่นๆ โดยอาจกำหนดว่า

“ในการใช้สิทธิอธิปไตยของตน เพื่อสำรวจ แสวงประโยชน์ อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรมีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งอาจใช้มาตรการต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น อันไม่เป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพการเดินเรือตามอนุสัญญานี้ เช่น มาตรการกำหนดเส้นทางเดินเรือ มาตรการที่รัฐชายฝั่งกำหนดให้เรือประมงที่ผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะจัดเก็บเครื่องมือทำการประมงในขณะที่เดินเรือผ่าน เพื่อคุ้มครองทรัพยากรด้านประมง รวมทั้งการขึ้นเรือ การตรวจค้น การจับกุม และดำเนินคดี เพื่อป้องกันการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ตนได้วางไว้ให้สอดคล้องกับอนุสัญญานี้”

2. การใช้สิทธิของรัฐอื่นในการเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะไม่รวมถึงการปฏิบัติต่อหลักการผ่านโดยสุจริตซึ่งเป็นหลักที่ใช้ในทะเลอาณาเขตมาปรับใช้กับเรือประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ อันเป็นการประกาศฝ่ายเดียวของรัฐชายฝั่งให้รัฐอื่น ๆ ยอมรับว่าทะเลอาณาเขตของตนนั้นมีไซ้ 12 ไมล์ หากแต่เป็น 200 ไมล์ ดังนั้น ในกรณีของประเศมาเลเซีย หากรัฐที่ได้รับความกระทบกระเทือนโดยตรงจากการใช้กฎหมายของมาเลเซีย เพราะเรือประมงจำต้องผ่านเขตเศรษฐกิจจำเพาะของมาเลเซีย เพื่อออกสู่ทะเลหลวงหรือผ่านช่องแคบมะละกาเป็นจำนวนมาก การบังคับใช้กฎหมายของมาเลเซียจึงสร้างความลำบากให้กับเรือประมงที่ผ่านน่านน้ำมาเลเซียเป็นอันมาก รัฐที่ได้รับความกระทบกระเทือนมากที่สุดในภูมิภาคควร

¹¹ วิทยฐา จันทรทิพย์, เรื่องเดิม, หน้า 10-12

โต้แย้งอย่างเป็นทางการต่อหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับอยู่ตามกฎหมายภายในของมาเลเซีย ในฐานะที่หลักเกณฑ์ดังกล่าวขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ และเจตนารมณ์แห่งอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ 1982 หรืออาจใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการตกลงหรือทำสนธิสัญญาระหว่างกันก็จะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. การใช้สิทธิของรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ในการเข้าร่วมทำประมงส่วนที่เกินในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง โดยอนุสัญญากำหนดให้รัฐชายฝั่งเป็นผู้กำหนด แต่ในทางปฏิบัติมีปัญหาในการปรับใช้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้ว่า ไม่มีรัฐชายฝั่งใดที่จะกำหนดปริมาณทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกินในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน แต่รัฐชายฝั่งโดยเฉพาะรัฐชายฝั่งที่พัฒนาแล้วจะกำหนดปริมาณที่พึงอนุญาติให้จับได้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และรัฐชายฝั่งย่อมทราบถึงปริมาณทรัพยากรมีชีวิตส่วนเกินในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตนว่ามีจำนวนเท่าไร เพียงแต่ไม่ได้ประกาศปริมาณดังกล่าวออกไปสู่สาธารณะ อย่างไรก็ตามอนุสัญญาก็ให้สิทธิแก่รัฐต่างๆ ให้ความร่วมมือกันหรือทำข้อตกลงเป็นอย่างอื่นได้ ดังนั้น รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ก็สามารถตกลงกันในรูปแบบทวิภาคีกับรัฐชายฝั่ง ให้มีการอนุญาตเอกชนของรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์เข้าไปทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยการให้สัมปทาน หรือออกใบอนุญาต โดยปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐชายฝั่ง ซึ่งอาจกำหนดให้มีการจัดประชุมเจรจากันในเรื่องนี้อย่างจริงจัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลักลอบทำประมง เช่น รัฐชายฝั่งและรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์อาจจะตกลงกันให้รัฐชายฝั่งกำหนดปริมาณสัตว์น้ำที่จะให้รัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์จับได้ เช่น กำหนดโควตาที่จับได้ กำหนดจำนวนวันในการทำประมง กำหนดเขตในการทำประมง กำหนดจำนวนเรือและเครื่องมือประมงในการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งให้ชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตให้มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นแหล่งทรัพยากรอาหารให้นานาชาติได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันด้วย และหากเกิดข้อพิพาทในการกำหนดปริมาณที่พึงอนุญาติให้จับได้ และการกำหนดความสามารถในการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่ง ควรเป็นประเด็นข้อพิพาทที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการทางศาล แต่ถ้าหากรัฐชายฝั่งปฏิเสธตามอำเภอใจในการที่จะกำหนดปริมาณที่พึงอนุญาติให้จับได้ หรือความสามารถในการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของตน จะต้องระงับข้อพิพาทด้วยการอนุญาโตตุลาการ

ดังนั้น การที่รัฐชายฝั่งจะอย่างไร จึงจะปกป้องผลประโยชน์ทางประมงของตนในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยไม่กระทบกระทั่งถึงการใช้เสรีภาพในการเดินเรือประมงของรัฐอื่น หรือการใช้สิทธิเสรีภาพการเดินเรือประมงของรัฐอื่นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐชายฝั่งเพียงใด รวมถึงสิทธิของรัฐที่เสียเปรียบทางภูมิศาสตร์ ที่จะสามารถเข้าร่วมทำประมงในส่วนที่เกินในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งได้หรือไม่ เพียงใด รัฐทุกรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือกันในทางระหว่างประเทศ โดยในการออกกฎหมายควบคุมการใช้ทรัพยากรประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของ

รัฐชายฝั่งจะต้องสอดคล้องกับอนุสัญญาที่ให้รัฐอื่น ๆ มีเสรีภาพในการเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐชายฝั่งเช่นเดียวกับการเดินเรือในทะเลหลวง ในขณะเดียวกัน การใช้สิทธิและเสรีภาพของรัฐอื่นในการเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ จะต้องไม่ละเมิด หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดต่อกฎหมายของรัฐชายฝั่งที่บัญญัติควบคุมเกี่ยวกับการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ อีกทั้งควรมีการร่วมมือกันระหว่างรัฐชายฝั่งกับรัฐที่เสียบริเวณทางภูมิศาสตร์ โดยความตกลงในการเข้ามาทำประมงส่วนเกินได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามธรรมชาติที่สูญสิ้นไปโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ตามมา

เอกสารอ้างอิง

- จุมพต สายสุนทร. กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.
- จุมพต สายสุนทร. “การใช้สิทธิอธิปไตยของรัฐชายฝั่งเพื่อจำกัดเสรีภาพในการเดินเรือประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ: ข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายของมาเลเซียและอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ปี ค.ศ. 1982.” วารสารนิติศาสตร์ 19, (มีนาคม 2532): 161-168.
- ชื่นสมน รัตนจันทร์. “เขตอำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือเรือประมงต่างชาติที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- ยวิษฐา จันทรทิพย์. “สิทธิของรัฐที่เสียบริเวณทางภูมิศาสตร์ตามอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- มัลลิกา พินิจจันทร์. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2559
- สมชัย ศิริสมบุรณ์เวช. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555